

ישא ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב - לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכ"ר

ערש"ק פרשת "ויצא" זו' כסלו תשע"ו גליון מס' 496

לשבור על קשר!

מסופר על רבינו האר"י זצוק"ל שבאחת משבתות השנה ישן בצהרי השבת למספר דקות. הבחין תלמידו שהיו שפתיו מרחשות, כאשר הקיץ משנתו שאל התלמיד לפשר הדבר, ענה הרב שחלם על פרשת בלעם והאתון והנה בחלומו נתגלו לו רזין עילאין שלא שמעתן אוזן מעולם! ביקש התלמיד לשמוע ולטעום מצוף דובשה של אותה פרשה נפלאה. ענהו רבינו האר"י כי גם אם יעמוד וידרוש שמונים שנה יום וליל, לא יספיק הזמן לגלות את אשר נתחדש לו בשנת הצהרים! ועתה הבא נבוא חשבון, אם כך חלם רבינו האר"י, אם כן מה גדול חלומו של יעקב אבינו ששכב לישון לאחר י"ד שנה שלא ישן! נבואות על העתיד לבוא על עם ישראל בגלויות השונות, ישועות ונחמות ועוד ועוד! מראות אלוקים אשר לא יכיל הרעיון! בודאי כל אחד ואחד מעימנו היה שמח לו אם היה זוכה לטעום טיפה מן הים הגדול הלוזה! ומעתה צפה התמיה ועולה לה מאליה, אם כן איפה מדוע זאת חרד יעקב אבינו בעת הקיצו משנתו עד שאמר "אכן יש ה' במקום הזה ואנוכי לא ידעתי". ופירש רש"י ז"ל אילו ידעתי לא ישנתי! יעקב אבינו כשנודע לו שזהו הר המוריה מקום בית המקדש, עומד ומתודה וחורט בתורה לדורות אילו ידעתי לא ישנתי! והשינה הן כבר ביארנו על קצה המזלג אינה שינה גשמית וחומרית כלל ועיקר, אלא זיכוך החומר בתכלית שבה זוכים להשגות שאינן נתפסות! אחים יקרים, במה דברים אמורים, כעת שבת המקדש חרב, שועלים הילכו בו, נותר לנו לפליטה בתי כנסיות ובתי מדרשות שמכונים מפי חז"ל "בית מקדש מעט". שומה עלינו להתייחס אליהם במורא, יקר וגדולה, חובה וזכות היא לנו כאחת להדרם ולפארם. וסיפר מו"ר עט"ר ראש הישיבה שליט"א שפעם תחת אחד השיחים, סח לו הצדיק ר' אלעזר אבוחצירא זצוק"ל שלמקטרג העליון של שרי האומות אין פיתחון פה נגד ישראל מלבד בדבר אחד, כבוד בתי כנסיות ובתי מדרשות, והסיבה לכך היא פשוטה. כאשר טוען המקטרג שחלילה ישראל גונבים, הסניגור עולה על אתר שבני ישמעאל ותרבותם הקלוקלת הטילו זוהמתם, והחטיאו ישראל קדושים בכך, ואם בא המקטרג וטוען שהפריצות אינה כשרה כלל ועיקר, גם כאן יש מקום לסנגר ולומר שהרי כל "המודות" והאופנות החדשות מגיעים מצרפת, ארה"ב ועוד... כהנה וכהנה טענות ומענות, לכולם יש תשובה מוחצת ופי המקטרג נסתמת! אולם כאשר עומד ומקטרג שהנה הנה יהודי בעל חזות חרדית מדבר בפלאפון כשר כמובן בחזרת שליח ציבור, והנה יהודי נוסף מסתכל על הצג בין ברכה לברכה (ובכך מאבד במו ידיו את הברכה) בתפילת העמידה שמא קיבל הודעה חשובה, וכהנה דוגמאות שונות ומשונות, אזי חלילה כאן תשש כוחו של הסניגור, מה יאמר, למדו מהגויים! ושכינה זו עקת מייללת ואומרת "אם אב אני איך כבודי ואם אדון אני היה מוראי?!". על כן החי יתן אל ליבו תחילה וראש לנתק את מכשיר "הקשר" שלא אחת מבטל את הקשר בינו לבין בוראו, לגשת אל התפילה בכבוד ראש, "היכון לקראת אלוקיך ישראל" - יקיים בעוז!

עשה לך רב!

ישנו כלל ידוע ובסיסי. אין דרך התורה הקדושה לכפול אותו לימוד ללא שום צורך. תילי תילים של הלכות נלמדים ממילה אחת ואף מאות אחת בתורתנו הקדושה. לאור זאת נשאלת השאלה מדוע כפל התנא הקדוש רבי יהודה הנשיא מסדר המשניות במסכת אבות את אותו לימוד פעמיים ועוד באותו פרק? בפרק א' במסכת אבות משנה ו' נאמר: "עשה לך רב". וגם בהמשך הפרק במשנה ט"ז נאמר: "עשה לך רב". כמובן שאין דבר לחינם וכל דבר צריך לימוד בתורתנו הקדושה. אפשר לומר שהתנא הקדוש בא ללמדנו שהאלף בית של יהודי זה למצוא לו רב, מורה דרך שיריך אותו כיצד לנהוג ולהתנהג על פי התורה הקדושה. רב מוסמך שיוכל לחזק אותו בעבודת ה' יתברך ולהוכיח אותו בעת הצורך, כי אין אדם רואה את נגעי עצמו! לכן טרח וכפל התנא פעמיים בפרק הראשון את הענין החשוב הזה. רבים זכו לצדיק, לרב, למורה דרך שיאיר להם את דרכם. פעמים שהדבר נראה כמגבלה, לפני כל דבר צריך לשאול, לפני כל צעד צריך להתייעץ, אך הדבר דומה לעלה המחובר לעץ שמקבל את כל חיותו מהעץ וחושב לעצמו שהחיבור לעץ מגבילו, ואם היה מנותק היה יכול לפרוח יותר וכו', ואינו יודע שביים שיונתק מהעץ, תחל מפלתו והתייבשותו... הדבר נלמד מפרשתנו. כשיעקב אבינו היה בעיר לא הורגש כל כך חשיבות ומעלת מעשיו. רק כאשר יצא, יציאתו עשתה רושם, רק יצא משם ומיד פנה הודה, זיוה והדרה של העיר! נידבק לדעת תורה ונזכה לכל הישועות.

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

כניסת שבת	יציאת שבת	רבונו שבת
16:16	17:17	ת"א 17:50
16:03	17:16	י"ם 17:55
16:08	17:15	חיפה 17:51
16:20	17:18	ב"ש 17:55

הפטרה: ס. ועמי תלואים א. ויברח יעקב

מטעמים לשבת

כאן פרץ נדיבות, ההיפך הוא הנכון, כי הפתגם אומר: "אל בקשיש גאלי", הדורון עולה ביוקר. כי מקבל המתנה משתעבד בהכרת הטוב, ואחר כך לא יוכל לסרב לכל בקשה, ומי יודע כמה יצטרך לשלם. לכן אמר לבן: "הגידה לי מה משכורתך" ואדע כמה לשלם, ולא אעמוד בפני הפתעות. וכך היה הרב מבריסק, מרן הגר"ז זצ"ל, אומר: "התשלום הזול ביותר, הוא בכסף!"...

(מעין השבוע)

"ועיני לאה רכות" (כט, יז)

היתה לאה יושבת בפרשת דרכים, ושואלת על עשיו ועל מעשיו, והיו אומרים לה: איש רע, שופך דמים, מקפח עוברים ושבים, אדמוני, כולו אדרת שער, רשע וכל תועבות ה' עשה. כיון שהיתה שומעת כך, היתה בוכה ואומרת: אני ורחל אחותי מבטן אחד יצאנו, רחל תנשא ליעקב הצדיק ואני לעשיו הרשע? שהיו אומרים שכך הם התנאים: הגדולה לגדול והקטנה לקטן. והיתה בוכה ומתענה עד שנעשו עיניה רכות, לפיכך כתוב: "ועיני לאה רכות".

(תורת הפרשה)

"והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (כח, יב)

כתב בספר אורח לחיים: אם האדם שפל בעיני עצמו, שהוא "מוצב ארצה", אזי "וראשו מגיע השמימה" - הריהו באמת גדול בשמים, כפי שאומר הזוהר הקדוש: "מאן דהוא זעיר איהו רב". והוא זוכה לידי כך שיהיה "והנה ה' ניצב עליו" - שתהא השכינה שרויה עליו, כמאמר הכתוב: "אשכון את דכא"...

(מענה של תורה)

"ואולם לוז עים העיר לראשונה"

(כח, ט)

לשם מה מספרת התורה הקדושה, שלבית-אל קראו לוז? אלא, ביאר רבינו הרלב"ג זצ"ל, ביקשה התורה ללמדנו את מידת ההסתפקות במועט במקום להצטרך לטובת הבריות: למרות שהיתה שם עיר סמוכה ושמה לוז, לא סר לשם יעקב אבינו לבקש אכסניה מרווחת, אלא שכב במקומו ושם אבן למראשותיו...

(מעין השבוע)

"וישא יעקב רגליו" (כט, א)

מהו ביטוי זה, "וישא יעקב רגליו" הרי לא

בזקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

כאשר כה ביקש את השלווה ואת הריכוז, נענה בחיבה, בסבלנות וברצון, כאילו עמד שם אך ורק לשירותם של אנשים אלו. תמיד כאשר הבחין במישהו המבקש להיכנס, אף שלא בזמנים הקבועים - ביקש שיכניסוהו. גם במכתבים הרבים שהגיעו אליו היה נוהג בכובד ראש ובכבוד, נענה לבקשות של כתיבת קמעות לאנשים, אף שלרוב לא ידעו אנשים אלו כמה הקדיש מזמנו היקר, ולאחר שסיים את כתיבת הקמע ושלחו ליעדו, ביקש שיבואו ויודיעו לו מה שלומו של יהודי פלוני או אלמוני שביקש להיעזר בו... גם לאחר שביקר ביקש לדעת מה עלה בגורל המתברך - האם כבר זכה לישועה?... היכולת להוסיף ולקבל את ההמונים ולסבול את סבלם במשך שנים כה רבות, העידה כמאה עדים על מידותיו ועל רוחב ליבו כלפי כל אדם מישראל. קרא עליו מקורבו הרב בניהו שמואלי זיע"א: "על הפסוק 'קדש כל בכור' דורשים - שיהיה חשוב כל אדם בעיניך כבכור וכגדול. אם הוא אכן גדול ממך - כבד אותו כיון שזכה לקיים מצוות יוטר ממך, ואם קטן הוא ממך - הרי ודאי שיש לו פחות עברות. זו היתה דרכו של הרב. תמיד נהג לכבד ולהחשיב מאוד מאוד כל אדם ולקבל את כולם בסבר פנים יפות". הדיבור הוא מתנה מיוחדת ונעלה שקיבל האדם. בכוח הדיבור ביכולתו לתקן עולמות ולהתקשר עם בורא העולם. אך עם מעלתו העצומה - רובץ היצר לפתחי הפה ומנסה תדיר להחטיא את האדם דוקא בפיו. לשון הרע, רכילות, שקר ומרמה, כולם מעשים של דיבור מעוות, המקלקל את הכוח המופלא היצוק בין שפתיו של האדם. רבי יצחק כדורי שמר מכל משמר על מוצאות פיו! אלו היו נתונים לתורה, לתפילה, לעידוד ולחיזוק יהודים נדכאים, ותו לא. דיבור מיותר היה אצלו בבחינת בל ישמע. מעולם לא אמר מילה רעה על זולתו, ואף דיבורים מיותרים לא היו לרוחו. על כן תמיד ביקש מן המרבים בדיבור - שיתרחקו ממנו. זיע"א!

(הרב כדורי)

גיל העמידה מביא עמו בדרך כלל את הצורך במשקפיים. אף אנשים שבמשך כל השנים ראו היטב, נזקקים למשקפיים לקריאה או לראייה מרחוק. והנה, הפלא ופלא! רבינו הרב כדורי זצ"ל, הגיע לגיל שמונים, תשעים ומאה - וכלל לא נזקק למשקפיים! הוא היה מעיין בספרים הכתובים באותיות זעירות ואף כותב קמעות בכתב זעיר - וזאת ללא צורך בעדשות מגדילות, למרות גילו המופלג. פעם אחת שח לתומו, כי בכוח הראייה המיוחדת הזו זכה בשל העובדה ששמר על טוהר עיניו. גם כאשר נכנסו אליו נשים להתברך או להשיח את ליבן - הן עמדו מן הצד, והוא הקפיד שלא להביט בהן ישירות. מעולם לא דרש רבינו ברבים אומנם רבותינו בבגד התרו בו שלא להרבות בדרשה כדי שלא לעורר עליו עין רעה, אולם רבינו התרחק לגמרי מלשאת דברים ברבים. במשך כל שנות חייו הארוכות נמנע מלדרוש. יש אומרים, כי הסיבה לכך היתה - שלא בייש את הדרשנים האחרים. תכונת ענווה מוחלטת זו בלטה גם כאשר נשאל הרב שאלות שונות בלימוד. עושה היה עצמו לעפר ואפר, משתדל להסתיר את גדולתו, ועונה רק על מה שנשאל ותו לא, כשהוא שוקל ומווד בפלס כל מילה ומילה, כדי להצניע את ידיעותיו הרבות ואת גדולתו בתורה. לא פלא, שהרב כדורי מעולם לא הוציא לאור ספר הלכה או קבלה אף שהיה ידען מופלג, ואף היה לו הרבה מה לכתוב... אור פניו ולבביותו של הרב היו שמורים ליודעי ח"ן או למקורבים בלבד. כל מי שהגיע לקבל את ברכתו, כל מי שניצב מולו, זכה בשפע האור הזה ובחיבה אמיתית של אהבת ישראל, שנבעה מאישיותו הקורנת. מעולם לא השיב פני איש ריקם. את כולם קיבל במאור פנים - ילד צעיר או ילדה, זקן או זקנה. את כל אחד שמע בנחת ובעניין, מעניק את ברכתו מתוך אהבה רבה. לעיתים קרובות היה מסתגר בחדרו לצורך לימוד או כתיבת קמע, ולא פעם היו אנשים שכאבם גדול או בקשתם דחופה מגיעים ונדחפים פנימה. גם אז,

והייתם לי סגולה

צרה - הנמצא בעת צרה ח"ו יקרא פרשת העקדה. ויתחיל מ"אלוקינו ואלוקי אבותינו זכרנו בזכרון וכו', עד "והארץ אזכור". ובכוחה להגן על עם ישראל כולו.
צרה - הנמצא בעת צרה יקבל על עצמו ליתן צדקה, ולומר "נשמת כל חי" כשיצא מצרה לרווחה.

(סגולות רבותינו)

מדברי ראש הישיבה הרב"ג ר' יוסף מוֹגֵרְבִי שליט"א

זינוך הבנים

מבחן האבא האמיתי

נאמר בתורה: "ויאמר בי נשבעתי נאום ה', כי יען אשר עשית את הדבר הזה ולא חשכת את בנך את יחידך", ואמרו רבותינו במדרש: אמר רבי חנין: "כי יען אשר עשית את הדבר הזה" - ניסיון עשירי הוא, ואתה אומר כי יען אשר עשית את הדבר הזה? - אלא זה ניסיון האחרון שהוא שקול כנגד הכל, שאילו לא קיבלו עליו אבד את הכל. למדנו מדברי המדרש הנ"ל, שהמבחן העיקרי של האדם הוא בעיקר בחינוך הילדים לחנכם למסירות נפש, ולחנכם להעלות על מזבח אהבת ה' את כל תענוגי וחיי העולם הזה, שאם אברהם אבינו לא היה עומד בניסיון זה, לא היה כל ערך לכל הניסיונות שלפני כן. ועוד נאמר בתורה: "ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור", ופירש רש"י: חמור המיוחד, הוא החמור שחבש אברהם לעקידת יצחק והוא שעתיד מלך המשיח להגלות עליו שנאמר: "עני ורוכב על חמור". גדולת יהודי נמדדת לא רק בכמה שהוא נכון להקריב את עצמו על שמירת כל היקר והקדוש לישראל, בעיקר היא נמדדת עד כמה הוא נכון להקריב על מזבח היהדות ומצוותיה גם את עתיד בניו, עד כמה שהוא ממריץ את כל כוחותיו לחנך את בניו על ברכי האמונה, התורה והמצוות, כי יותר קל לאדם לעמוד בניסיון במסירות נפשו הוא על קדושת השם, מאשר למסור למטרה קדושה זו את נפשות בניו. ומשה רבינו הקריב את בניו והרכיבם על החמור אותיות חומר, וחינך את בניו לשבור את החומר, לוותר על רצונות ותאוות לכבוד הבורא. זהו אבא אמיתי. וידוע הפתגם השגור בלשון הסבתות של הדור הקודם, שמי שנותן לך לבכות הוא מי שאוהב אותך ומי שנותן לך לצחוק הוא השונא האמיתי. אבא אוהב, מחנך את בניו לתורה ולקדושה ולא מתחשב בשאר דברים. וידוע שהרה"ק הבבא סאלי זיע"א לקח את בנו הרה"ק רבי מאיר זיע"א לטבול בנהר הקפוא בקטנותו, וכשנבהלה הרבנית אמר לה: הניחי לו שיעמוד לו לעתיד. והדברים ברורים ואשרי המשכיל...

שלום בית

כסף זה לא הכל!!!

אישה שזכתה להינשא לאדם ירא שמים וקובע עיתים לתורה, וכל שכן אם זכתה לבעל בן תורה שלומד בכל שעות היום, הרי היא מאושרת עלי אדמות. ואף אם רואה היא שהפרנסה מצומצמת וחיים הם בדוחק, אל לה לה השפיע על בעלה שיעזוב חלילה את לימוד התורה, אלא אדרבה תחזק ותעודד את בעלה שיתחזק יותר ויותר בלימוד התורה, כיון שכל הממון והפאר וההדר שיש בכל העולם כולו, לא ישוו לאות אחת מהתורה שבעלה לומד, ולימוד זה נזקף לזכותה שמאפשרת לו ללמוד תורה, וכפי גודל הצער והדחק - כן גודל השכר. ומסופר על החפץ חיים זצ"ל שמצבו היה דחוק עד מאוד בצעירותו, עד כדי כך שהוא ואשתו כילכלו את עצמם בשיירי מאפה, לחם שנאפה פחות מן הראוי או נאפה יתר על המידה, אותם קנתה הרבנית אצל האופה בכסף מועט, ומלחם זה אכלו כל ימי השבוע. פעם אחת ביום שישי, בא החפץ חיים לביתו ומצא את אשתו בוכה. לשאלתו לסיבת בכיה, ענתה הרבנית: עד עתה נתן לנו האופה את שיירי הלחם באשראי, אבל עכשיו הוא מסרב לתת עוד, כי הוא תובע לשלם לו את החוב שהצטבר - אלא שאין בידינו פרוטה לפרוטה, ולכן לא יכולתי להביא אפילו פרוסת לחם הביתה... דפק החפץ חיים בשולחן ואמר בקול גערה: אתה, יצר הרע, לא תנצח אותי ותבטל אותי מלימוד התורה... כמה כואב ודואב הלב לראות אברכים או בעלי בתים הקובעים עיתים לתורה העוזבים את לימודם, את מקור חיותם, את תורת ה' בעבור זוג נעליים או נזיד עדשים אותו רוצה האישה. כמה גדול עונשה של המבטלת את לימודי בעלה, וכי כסף זה הכל? וכי כסף גדול מציווי הבורא? אשרי הזוכה לפת במלח ומים במשורה ואשרי המקיימת את התורה מעוני, שסופה לקיימה מעושר, והדברים בדוקים ומנוסים, וכל התומכת בתורת בעלה זוכה ל... ו... ו... אין סוף ברכות, ואשרי הזוכה.

אמרי שפר

רה"ק רבי נח מלכוביץ אומר: האדם הוא, כידוע, "עולם קטן", כלומר: אם "עולם" הוא בעיניו - הרי הוא קטן, ואם קטן הוא בעיניו - הרי הוא "עולם".

רה"ק רבי וולף מזיטומיר אומר: מידת ענוה ניתן ללמוד אפילו ממידת הגאווה עצמה: אין לך ענותנית כגאווה, שכן מצויה היא אפילו אצל שפל שבשפלים.

רה"ק רבי נחמן מברסלב אומר: ענוה שלא במקומה - חנופה לשמה.

רה"ק רבי יעקב יוסף מפולנאה אומר: ענוה לא אמיתית קשה מגאווה.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

מעשה באברך בן תורה, שפעל רבות למען הישיבה בעיר סלוצק. לימים הציעו לו משרת רבנות. חכך האברך בדעתו, אם יעזוב את פעילותו בישיבה ויקבל עליו את עול הרבנות, או יותר על הרבנות לטובת פעילותו למען הישיבה. בא האברך אצל ה"חפץ חיים" לשאול את פיו. "אם אקבל את משרת הרבנות", הסביר האברך, "יהא זמני פנוי יותר ללימוד התורה". נענה ה"חפץ חיים" ואמר לו: "שאלה לי אליך, כמה נוטל סנדלר בעבור זוג נעליים?". "כשלושה רובלים", השיב האברך. "ומה מחירו של זוג נעליים מבית החרושת?". "כשני רובלים". "כמה לפי דעתך, מרויח הסנדלר מזוג נעליים?", הוסיף ושאל ה"חפץ חיים". "רובל וחצי". "וכמה מרויח בעל בית החרושת מכל זוג נעליים?". עשרים או שלושים פרוטות בלבד. "אם כן, פליאה היא בעיני, מדוע הסנדלר הוא עני ואביון ומרויח את לחמו בקושי, ואילו בעל בית החרושת, שנוטל בשכרו של זוג נעליים

חמישית ממה שנוטל הסנדלר, הוא עשיר מופלג?". הסביר לו האברך, כי אומנם הסנדלר מרויח יותר מבעל בית החרושת על כל זוג נעליים, אבל הוא אינו מסוגל להוציא מתחת ידו אלא שניים, או שלושה זוגות לשבוע, ואילו בית החרושת, על מאות הפועלים העובדים בו, מייצר מידי יום ביומו מאות זוגות נעליים, לכן הוא מרויח פי כמה וכמה מן הסנדלר, אף כי הוא נוטל מחיר נמוך בהרבה. "אם כן", אמר ה"חפץ חיים", "הרי שאלתך באה על פתרונו. יתכן שבשבתך על כסא הרבנות תוכל ללמוד יותר שעות במשך היום, אבל מה רב ההבדל בין לימוד היחיד שלך לבין הלימוד של מאות תלמידים בישיבה, שכל אחד מהם לומד עשר שעות ויותר ביום ומוסיף עוד בלילה. ואתה, שהנך עמל למען הישיבה, הרי אפילו אם יפול בחלקך אחוז קטן מלימודם של מאות התלמידים, יהיה שכרך הרבה מאוד".

(משל החפץ חיים)

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

אביו אברהם ושם הבן יצחק - מותר לחתום "יצחק בן אברהם", אבל אם הבן כותב מכתב לאביו או שוכח מכתב לאחריים ומזכיר את שם אביו, וכן כשכותב שם אביו בפנקס חשבונותיו וכדומה, יכתוב מור אבי פלוני.

בן המתפלל על אביו החולה לא יתארה בתארי כבוד, כגון אבי מורי עטרת ראשי וכדומה, לפי שאין גבוהת לפני הקדוש ברוך הוא אלא יאמר "עבדך אבי פלוני בן פלונית", וכן שמתפלל על אמו יאמר "אמתך אמי פלונית בת פלונית".

עד היכן מוראם וכיבודם? - היה הבן לבוש בגדי חמודות ויושב בראש הקהל ובאו אביו ואמו וקרעו בגדיו והכוונו על ראשו וירקו בפניו, וכן אפילו נטלו כיס של זהובים שלו והשליכו בפניו לים, לא יכלימם ולא יצטער בפניהם ולא יקעוס כנגדם, אלא ישתוק ויירא ממלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שציהוהו בכך.

מי שנטרפה דעת אביו או אמו, משתדל לנהוג עמהם כפי דעתם עד שירוחם עליהם, ואם אי אפשר לו לעמוד מפני שנשנתו ביותר, ילך לו ויניחם ויצוה לאחרים לנהגם כראוי. וכן אם נטרפה דעתה של אמו ומפריעה בצורה חריפה את סדר ושלוש הבית, אסור לבן לקושרה בחבל אל כסא כפי פקודת הרופא כדי שלא תשתולל, אלא עליו למוסרה ולסדרה בידי אחרים שינהגו איתה על זו הדרך כפי ההכרח וכפי ציווי הרופא.

ראה את אביו שעבר על דברי תורה, לא יאמר לו עברת על דברי תורה, אלא יאמר לו אבא כתוב בתורה כך וכך? כאילו הוא שואל ממנו ולא כמוהו והוא יבין מעצמו ולא יתבייש, ואם היה אומר שמועה בטעות, לא יאמר לו אל תשנה כך. ואם אביו עם הארץ וראהו עובר על דברי תורה, יאמר לו "מעשה היה באדם אחד שעשה כך וכך ואמר לו החכם שדבר זה אסור", ונמצא שהבן מספר לפני אביו מעשה.

אביו אומר לו השקני מים או שימוש אחר ואמו אומרת השקני מים, מניח אמו ועוסק בכבוד אביו כיון שגם אמו חייבת בכבוד אביו, ואם הוריו התגרשו - שניהם שוים ויכול להקדים לבין מצוות אמו ולו אביו לעבור על דברי תורה בלי מצוות עשה בין מצוות לא תעשה, ואפילו מצוה דרבנן - לא ישמע לו, מפני שגם אביו חייב בכבודו של הקדוש ברוך הוא.

בן שרוצה ללמוד בישיבה מחוץ לעיר מתוך תקוה שיראה ברכה בלימודו, ואביו מוזהר בו שישאר בעירו - אינו צריך לשמוע לאביו בזה.

(הבית היהודי)

הידור (לקום מעט) בשעה שעוברים לפניו. ואחינו האשכנזים אינם צריכים לקום מפני הוריהם אלא שתי פעמים ביום שחרית וערבית, אבל אם הגיעו לשם אנשים אחרים שאינם יודעים שכבר עמד בפני הוריו - חייב שוב לעמוד בפניהם.

בן הקם לפני אביו ויש לו צורך ללכת לאיזה מקום, לא ילך מיד לדרכו לאחר קימתו, אלא ישב קודם במקומו ואחר כך יקום וילך לדרכו, כדי שיהיה ניכר שקם לכבוד אביו.

איזהו מורא, לא יעמוד במקומו המיוחד לו לעמוד שם בסוד זקנים עם חבריו, או מקום המיוחד לו להתפלל, ואל ישב במקום המיוחד לו להסב בביתו. אבל לעמוד במקום שרגיל אביו לשבת בביתו - מותר. ויש מחמירים לאסור את כל ה"ל אפילו שלא בפני אביו וגם שלא בפני שום אדם אלא בינו לבין עצמו בלבד. וצריך לחוש לדבריהם כיון שהוא איסור תורה.

כל איסור הישיבה או העמידה במקום אביו הוא דוקא בחיי אביו, אבל לאחר פטירת אביו מותר לשבת או לעמוד במקומו.

אסור לבן להכריע את דברי אביו בפניו - אפילו לומר נראים דברי אבא, מפני שמראה בכך שדעתו מכרעת יותר מדעת אביו. וכל שכן שאסור לסתור את דברי אביו בפניו, בין שחולק עליו באופן ישיר, ובין שאומר למי שחולק עליו נראים דבריך. וכל האיסור הוא דוקא בפניו אבל שלא בפניו - מותר. ויש אוסרים לסתור דבריו אפילו שלא בפניו. ומכל מקום גם לדברי המתירים - יעשה אתה כל בדרך כבוד ככל יכולתו.

לא יקרא הבן לאביו בשמו לא בחייו ולא במותו, אלא אומר "אבא מורי פלוני", או "מור אבי פלוני". ואם היה שם אביו כשם אחרים - משנה שם אם הוא שם פלאי שאין כולם רגילים לקרוא בו. אבל שם שרגילים בו - מותר לקרוא שלא בפניו. וכל זה לבני ספרד שקיבלנו הוראות מרן השולחן ערוך, אבל בני אשכנז נהגים להקל לקרוא לאחרים בשם בפניו בשם שאינו פלאי, ושלא בפניו אפילו בשם פלאי, אבל לקרותם בפניו בשם פלאי - אסור גם לבני אשכנז. ודין זה של הזכרת שם נוהג גם באמו שצריך ליהדר בכל פרטי הדינים.

מותר לבן לומר בן "פלוני" אני, מבלי תואר רבי פלוני, שמכיון שהוסיף תיבת "בן" נחשב כאומר פלוני אבא, וכן ששם אביו "אבא" מותר לו לקרוא לאביו ותואר "אבא", והמחמיר לקרוא לו "אבי" - תבוא עליו ברכה. וכן ששם אמו "מזל טוב", מותר לו לומר לה "מזל טוב" כשילדה כמנהג העיר לומר לה כן.

מותר לבן לחתום פלוני בן פלוני, כגון ששם

מצות עשה שיכבד אדם את אביו ואמו ויירא מפניהם, וצריך ליהדר מאוד בכבודם ובמוראם, שהוקש כבודם לכבוד המקום, ואמרו חכמים שלושה שותפים יש לו לאדם - הקדוש ברוך הוא אביו ואמו, בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אומר הקדוש ברוך הוא מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני.

הכיבוד הוא במחשבה במעשה ובדיבור, במחשבה - שיהיו חשובים בעיניו ובלבו, שידמה בעיניו שהם גדולים ונכבדי ארץ אפילו שבעיני שאר בני אדם אינם חשובים כלל וזהו עיקר הכיבוד.

כיבוד במעשה כיצד, מאכילו ומשקהו מלביש ומכסה מכניס ומוציא, ויתנו לו בסבר פנים יפות שאפילו מאכילו בכל יום פטומות והראה לו פנים זועפות - נענש עליו, וכן להיפך אם מטיחין את אביו בריחים וכוונתו לטובה כדי שינצל אביו מדבר קשה יותר, ומדבר פיוסים על לבו ומראה לו שכוונתו לטובה עד שיתרצה אביו לטחון בריחיים - נוחל עולם הבא.

מה שנאמר לעיל שהבן מאכיל ומשקה את הוריו, אם להוריו יש ממון הם משלמים, ואם אין להוריו ממון ולבן יש - בית דין כופים אותו לפרנס אותם כפי מה שהוא יכול, ואם אין לבן, אינו חייב לחזור על הפתחים להאכילם, אבל חייב לכבדם בגופו - אף על פי שמתוך כך יתבטל ממלאכתו ויצטרך לחזור על הפתחים, ובלבד שיש לבן מזונות לפרנסת אותו היום, אבל אם אין לו מזונות לאותו היום - אינו חייב להתבטל ממלאכתו לחזור על הפתחים. וכל זה מצד הדין, אבל מצד הנימוס ודרך ארץ - נכון שיחזור על הפתחים אם אפשר לו.

כיבוד בדיבור כיצד? - היה הבן צריך לבקש איזה טובה בעיר ויודע שישלמו חפצו בשביל אביו, אף על פי שיודע שיעשו גם כן בשבילו, לא יאמר עשו לי דבר פלוני בשבילי אלא יאמר עשו בשביל אבא - כדי לתלות הכבוד באביו.

חייב לעמוד בפני אביו. וכן חייב לעמוד בפני אמו. והחייב לעמוד - הוא מלוא קומתו. וחייב לעמוד משעה שיראנו מרחוק מלוא עיניו, ולא ישב אלא עד שיתכסה ממנו ולא יראה קומתו, או עד שישב במקומו או עד שיעמוד במקום הראוי לו. וכשם שחייב הבן לעמוד בפני הוריו כך חייבת גם הבת לעמוד בפני הוריה, שדין הבן והבת שווה לענין כיבוד ומורא אב ואם.

צריך לעמוד בפני הוריו בכל עת ובכל שעה שרואה אותם ואפילו מאה פעמים ביום. ואם הבן ביקש מחילה מהוריו שלא יצטרך לקום מפניהם ומחלו לו - אין צריך לקום בפניהם, אבל יש לעשות להם

חדש!!!

כל המעוניין לזכות בחמש דקות של תורה עם מו"ר שליט"א ניתן לשלוח הודעה "צרף" לפלאפון 055-6686613

זכות העלון להצלחתם ולשמירתם של כל עם ישראל

לכל פניה, מערכת העלון ישא ברכה: ת.ד. 5190 חולון, 03-5590992 (נא להשאיר הודעה בתא הקולי), פקס: 03-5584485